

*Ніколаєску Е. В.,**доктор філософії,**старший викладач кафедри східноєвропейських мов**Навчально-наукового гуманітарного інституту**Національної академії Служби безпеки України*

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З КОМПОНЕНТОМ-ОРНІТОНІМОМ У СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ (НА ПРИКЛАДІ НАЗВ ДИКИХ ПТАХІВ)

Анотація. Стаття присвячена дослідженню семантики фразеологізмів із компонентом-орнітонімом у сучасній французькій мові. Матеріалом дослідження були фразеологізми з назвами диких птахів, дібрані методом суцільної вибірки з лексикографічних джерел.

З'ясовано, що орнітоніми у французькій мові належать до продуктивних лексем, характеризуються семантичним розмаїттям, згідно з цим, досить поширені й фразеологізми з компонентом-орнітонімом. Вони є безцінною і невичерпною скарбницею народної мудрості та досвіду, результатом багатотисячох спостережень та узагальнень різних поколінь людей.

Встановлено, що саме в складі фразеологізмів орнітоніми повною мірою розкривають свою семантику, представляють культурну специфіку світосприйняття французького народу.

Виявлено, що для французької фразеосистеми характерне образне перенесення птахів в тіло людини з метою позначення її різних ознак. Здебільшого ці перенесення використовуються на позначення психоемоційного, фізіологічного станів людини, її характеристик. Як правило, метафоричний процес ґрунтується на асоціаціях, що виникають із людського досвіду.

Встановлено, що властивості орнітонімів влучно описують багатогранні риси характеру людини, як позитивні: щирість, талановитість, працьовитість, так і негативні: зверхність, самітницький спосіб життя, нахабність, легковажність, несерйозність, удаваність, боягузливість, бездіяльність, злодійство, балакучість, сварливість, пихатість.

З'ясовано, що значення деяких фразеологізмів легко ідентифікувати через яскраву видову характеристику самого птаха. Фразеологізми із компонентом-орнітонімом також передають дії; позначають різні роди занять, трудової діяльності, приміщення, страви, одяг, кольори; вживаються при зверненні до дорогих людей. Крім того, орнітоніми наявні і в крилатих висловах, афоризмах, приказках, прислів'ях.

Виявлено, що однією з важливих ознак фразеологічної системи з використанням паралелі в пташиному світі є те, що здебільшого її одиниці характеризують негативні риси людини, процеси, явища й факти.

У дослідженні також виявлено кількісну нерівномірність представленості диких птахів у французьких фразеологізмах із компонентом-орнітонімом, що демонструє різну значущість того чи іншого виду птахів для національної свідомості.

Ключові слова: орнітонім, фразеологізм, ідіома, фразеологізм з компонентом-орнітонімом, семантика, конотативне значення, французька мова.

Постановка проблеми. Група орнітонімів досить широко представлена в будь-якій мові, зокрема французькій і належить до активного складу лексики, що зумовлено значною роллю птахів для людини. Крім того, для французької лексики характерна багатозначність, образність, символізм, що власне притаманно і орнітонімічній лексиці. Це, відповідно, спонукає науковий інтерес з боку лінгвістів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фразеологізми з компонентом-орнітонімом завжди цікавили лінгвістів. Проблематикою вивчення семантики, структури орнітонімічних фразеологічних одиниць частково займалися Н. Алефіренко, К. Барчукова, Ш. Басиров [1], А. Бень, У. Вайнрайх, В. Виноградов, І. Гальперін, Т. Гапонова, С. Георгієва, І. Голубовська, Д. Губіна, Н. Дем'яненко [2], Л. Дробаха [3], Т. Івасишина [2], Н. Коваленко [4], А. Кунін, І. Куражова, О. Куцик, Т. Мішеніна, Е. Пронченко, О. Симакова, Ю. Степанов, В. Телія, Н. Тимошук, В. Ужченко, Г. Філь, О. Шуленок, О. Яковлева, тощо.

Є очевидним, що ця проблема перебуває у центрі уваги багатьох дослідників, проте вона не була об'єктом спеціального вивчення на матеріалі французької мови, таким чином, тема розвідки видається **актуальною**.

Вивчення орнітонімів важливо здійснювати у складі фразеологізмів, оскільки фразеологізми з компонентом-орнітонімом наділені специфічними рисами самобутності народу та репрезентують його ментальність. Крім того, правильне розуміння змісту орнітонімів сприятиме ефективній міжкультурній комунікації.

Отже, **метою** статті є дослідити семантичні особливості фразеологізмів із компонентом-орнітонімом у сучасній французькій мові.

Матеріалом дослідження були французькі фразеологізми із назвами диких птахів, дібрані методом суцільної вибірки з лексикографічних джерел французької мови (фразеологічні, перекладні словники, лексичний портал CNRTL) [5; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12].

Виклад основного матеріалу. Тема даної наукової розвідки зумовлює необхідність уточнення окремих питань дотичних до неї. Це стосується таких понять, як *орнітонім*, *фразеологізм*.

Отже, термін *орнітонім* походить від грецького слова «ornis», що означає «птах» та вживається у мові для позначення назви птахів.

Зауважимо, що семантика орнітонімів найяскравіше репрезентована у фразеологізмах, оскільки фразеологія віддзеркалює процес історичного становлення народу, його особливий

спосіб життя та побуту, його світосприйняття, яке виражається через використання мови та вкорінене в національну культуру. Вона також фіксує та передає з покоління в покоління стереотипи, кодує культурну інформацію та накопичує знання як про саму людину, її ставлення до навколишнього світу, так і про довкілля.

Мовні звороти, у яких слова виявляють своє значення тільки зв'язно, називаються *фразеологізмами*, або *фраземами*, *фразеологічними одиницями*.

Як відомо, *фразеологізми* є стійкими словосполученнями, для яких характерна втрата первісних реалій та поява нового метафоричного змісту.

Відповідно до дефініції Г. Удовиченка, *фразеологізми* – це семантично зв'язані й структурно замкнені мінімальні синтаксичні одиниці з номінативною функцією в комунікативній системі мови, семантична структура яких не мотивується лексичним значенням їхніх постійних компонентів [13, с. 3].

Фразеологізми також називають *ідіомами*. Термін *ідіома* активно використовують західні дослідники. Існують також інші терміни, такі як: *багатослівна лексична одиниця*, *фіксована фраза*, *фіксований вислів*.

Фразеологізми – це продукт багатовікової й особливої розумово-мовленнєвої творчості народу. Вони відображають національну самобутність кожного народу, його духовну індивідуальність, зрілість, тільки йому властиве мовленнєве багатство [14, с. 178].

Під *фразеологізмами з компонентом-орнітонімом* розуміємо стійкі мовні утворення, до складу яких входять назви диких і свійських птахів. Вони функціонують як відтворені метафоричні, переважно експресивні мовні одиниці вторинного найменування. Фразеологізми, порівняно з лексичними одиницями, набагато експресивніші, оскільки мають образний або порівняльний характер.

У фразеологічному фонді французької мови фразеологізми з компонентом-орнітонімом (або орнітонімічні фразеологічні одиниці, фразеологізми / фразеологічні одиниці з орнітонімічним компонентом) посідають важливе місце, адже найменування птахів є одним із найдавніших пластів лексики. Крім того, такі фразеологізми відбивають культуру, традиції, історію, побут та світогляд французького народу.

Фразеологізми з компонентом-орнітонімом сформувалися на основі низки ознак, які виникли на підставі поведінкових звичок людини та фізіологічних особливостей птахів. Крім того, фразеологізми з компонентом-орнітонімом відіграють помітну роль в акті комунікації, оскільки орнітоніми наділені культурними конотаціями, формування яких зумовлене функціями даних слів або словосполучень в житті носіїв французької мови, в релігії, міфології, фольклорі, а також характеристиками та образами, власне, реальних птахів та асоціаціями, які вони викликають.

Зауважимо, що найменування птахів у різних мовах містять різні їх характеристики, а також викликають різні асоціації. Це свідчить про індивідуальність образного мислення окремого народу, а також про відмінності в ціннісній картині світу різних етносів. Так можна стверджувати, що орнітоніми є складовими елементами як культури, так і мови.

Територія поширення тих чи інших птахів впливає на частотність вживання назв у складі фразеологізмів і варіації їх конотативного значення.

Ще В. Телія зазначала, що «в основі мовної метафори лежать об'єктивовані асоціативні зв'язки, які відбиваються в конотативних ознаках, що несуть відомості або про практичний досвід конкретної мовної спільноти, або про її культурно-історичне значення» [4, с. 53].

Людство тисячоліттями перебувало в нерозривному зв'язку з птахами. Спостерігаючи за поведінкою, характером, звичками і способом життя різних птахів, люди почали переносити на себе їхні риси й характеристики. Значна кількість назв птахів стали символічними метафорами й відображають різні аспекти людського характеру й поведінки.

Таким чином, людина обирає для порівнянь птахів, вигляд, звички та спосіб життя яких асоціюються з певними рисами людської поведінки, зовнішності.

У французькій мові чимало прикладів використання фразеологізмів із компонентом-орнітонімом для яскравого описування типових рис людського характеру.

Потенційно, для опису людини чи її поведінки може бути використана назва будь-якого орнітоніма, однак практично коло птахів обмежується переважно тими, з якими людина частіше контактує.

Фразеологізми з компонентом-орнітонімом окреслюють як позитивні, так і негативні риси характеру людей. Згідно з цим, у фразеологізмах із компонентом-орнітонімом французької мови виявлено такі позитивні риси характеру:

щирість: *franc comme un merle* – серце на долоні (бути відвертим, щирим);

талановитість: *avoir le gosier d'un rossignol* – мати прекрасний голос; *siffler comme un merle* – добре свистіти;

працьовитість: розм. заст. *aller de cul et de tête comme une corneille qui abat les noix* – із шкури лізти (дуже важко працювати, дуже старатися).

Серед негативних рис характеру виокремили:

зверхність: *se croire un aigle* – вважати себе вище всіх (наявність особливих, вищих якостей порівняно з ким-, чим-небудь);

самітницький спосіб життя: *c'est un hibou* – бути відлюдником (жити самітно або триматися осторонь від інших людей); *demeurer [vivre] en hibou* – жити на самоті; *faire le hibou* – цуратися людей;

нахабність: *effronté comme un moineau* – нахабний як горобець (який діє зухвало, безцеремонно);

легковажність, несерйозність: *atoueux comme un moineau* – непостійний, вітряний як горобець (непостійна, нерозсудлива, поверхова людина);

удаваність: *c'est la corneille d'Esopé* – ворона в павиному пір'ї / убрався в жупан – і дума, що пан (про того, хто даремно видає себе за більш значну людину, ніж є насправді);

боягузливість: *faire l'autruche* – ховати голову в пісок (уникати небезпеки, тікати від неї);

бездіяльність, лінощі, небажання працювати: *bayer aux corneilles* – ворон (галок) лічити (нічого не робити, не працювати, ледарювати); *regarder voler les hirondelles* – гави ловити;

злодійство: *la pie voleuse* – сорока-крадійка; *voleur comme une pie* – злодійкуватий; арг. *plumer un pigeon* – обікрасти простака;

балакучість: *bavard comme une pie (borgne)* – балакучий як сорока; *bavarder [babiller, jacasser, jaser] comme une pie (borgne)*, *[jaser comme un merle]* – надмірно балакати; *parler comme un perroquet* – базікати як папуга;

сварливість: *pie grièche* – сварлива жінка;

пихатість: *se parer des plumes du paon* – чванитися, гордитися своєю перевагою в чомусь; *être vaniteux comme un paon* – бути чванливим як павич; *faire le paon* – задрити ніс, хвалитися; *c'est un paon qui se mire dans sa queue* – він милується собою як павич своїм хвостом; *fier comme un paon* – зарозумілий, пихатий як індик; *glorieux / orgueilleux comme un paon* – важливий як павич.

Для опису рис людини нерідко зустрічаються і фразеологізми з двома орнітонімами, які порівнюються, наприклад: *geai paré des plumes du paon* – ворона в павиному пір'ї (фразеологізм позначає людину, яка прагне здаватися кращою, ніж є насправді).

Негативна характеристика розумової діяльності людини теж може реалізовуватися у фразеологізмах із досліджуваними орнітонімами, наприклад: *ce n'est pas un aigle* – зірок з неба не хапати (не відзначатися особливими здібностями, розумом); *cervelle de moineau* – курячі мізки (нерозумний, нетямущий); *faire la grue* – бути дурепою; *rossignol d'Arcadie* – осел.

Встановлено, що однією з важливих ознак фразеологічної системи з використанням паралелі в пташиному світі є те, що здебільшого її одиниці характеризують негативні риси людини. Це можна пояснити тим, що людина має більш гостру емоційну й мовленнєво-мисленнєву реакцію саме на негативні явища.

Людина упродовж віків співіснувала із представниками орнітонімічного світу, спостерігала за їхньою поведінкою та зовнішнім виглядом, тому цілком природним є намагання пояснити поведінку, охарактеризувати емоційний стан та почуття, описати зовнішність через порівняння собі подібних із орнітонімічним світом, наприклад: *yeux, regard d'aigle* – проникливий погляд (якому властива проникливість, здатність швидко помічати що-небудь); *les yeux de hibou* – очі як у сови (великі та опуклі очі); *regard de pie voleuse* – погляд сороки-кравдїйки; прост. *œil à la caille* – опухле око; *bec d'aigle [de faucon]* – орлиний ніс (тонкий з горбинкою ніс); *nez en bec de perroquet [nez de perroquet, bec de perroquet]* – ніс із горбинкою; *maigre comme un coucou* – самі кістки та шкіра; *gras [rond] comme une caille* – пухкий, товстенький; арг. *miroir à grues* – вродливий хлопець; *épouvantail à moineaux* – гороб'яче страшило (смішно вдягнена людина).

Емоційний стан людини передають наступні фразеологізми з компонентом-орнітонімом: *triste comme un hibou* – сумний, надутий (який має ображений, сердитий вигляд); *gai comme un pinson [un merle]* – дуже веселий.

Значення деяких фразеологізмів легко ідентифікувати через яскраву видову характеристику самого птаха, наприклад: *la grue* (журавель) часто стоїть на одному місці, що відображено у фразеологізмі: розм. *faire le pied de grue* – довго очікувати, стояти; *Lucas s'ennuie toujours à faire le pied de grue devant le Cap Horn, et les gens des pavillons voisins le regardent parfois à travers leurs rideaux* [11]. *Le cygne* (лебідь) має довгу шию, що представлено у фразеологізмі *cou de cygne* – лебедина шия. Цей фразеологізм, як правило, вживається стосовно жінок й означає струнку білосніжну «горду» шию, подібну до шиї лебедя, наприклад: *Elle avait un cou de cygne, des yeux de chatte, un regard d'aigle, une taille de guêpe, des jambes de gazelle, un tempérament de lion, un caractère de chien. Pourtant, ce n'était qu'une femme* [11]. Крім того, за кольором оперення птахів у французькій мові наявні такі фразеологізми: *noir comme un corbeau* –

чорний як смола: *Le soleil, qui l'avait frappé toute la journée, lui avait rendu le visage noir comme un corbeau*; *Une grande femme aux cheveux noir corbeau* [7]; *bleu corbeau* – блакитні відблиски оперення: *Des cheveux bleu corbeau* [7]; *blanc comme un cygne* – білий як лебідь (що говорить про зовнішній вигляд людини, зокрема про шкіру, бороду або волосся): *Beau vieillard blanc comme un cygne* [7]. Яскравий, насичений колір передає фразеологізм із орнітонімом *perroquet* (папуга), наприклад: *couleur vert perroquet / couleur de perroquet / vert-perroquet*: *Au milieu d'un grand mur blanc, il y avait une persienne peinte en vert-perroquet*. «*Quel choix de couleurs voyantes ont ces marauds de provinciaux!*»; *En voici un autre, habillé de vert celui-là, d'un vert de perroquet qui aurait vécu trois cents ans* [7].

Фразеологізми із компонентом-орнітонімом також можуть передавати дії, заняття особи, наприклад: *mettre un grain de sel sur la queue d'un moineau* – зробити неможливе; *manger comme un moineau* – клювати як горобець (їсти дуже мало); прост. *faire la grue* – розпусничати; канад. *avoir une corneille à plumer avec qn* – мати справу з кимось; *trouver la pie au nid* – зробити незвичайне відкриття; *faire oeuvre pie* – зробити корисну справу; *prendre [trouver] l'oiseau [la pie] au nid* – застати когось вдома; *chercher la pie au nid* – шукати щастя; *s'éveiller [se lever] au chant de l'alouette* – вставати з першими півнями; прост. *être le pigeon* – пошитися в дурні.

У французькій мові більшість орнітонімів характеризуються семантичним розмаїттям. Наприклад, із лексемою *cygne* (лебідь) знаходимо фразеологізм на позначення визначного витвору мистецтва, останнього вияву таланту або здібностей: *chant du cygne* – лебедина пісня.

Зауважимо, що орнітонім *cygne* у складі французьких ідіом (le cygne + nom de lieu) вживається для найменування відомих письменників, поетів, композиторів тощо, наприклад: *le cygne de Mantoue (Virgile)*; *le cygne de Méonie (Homère)*; *le cygne de Thèbes ou de Dirce (Pindare)*; *le cygne de Cambrai (Fénelon)*.

Низка інших орнітонімів у складі ідіом позначають різні роди занять, трудової діяльності, наприклад: жарг. *hirondelle de carrefour* – жандарм; розм. заст. *hirondelle d'hiver* – 1) вуличний продавець каштанів (у Парижі); 2) сажотрус (у Парижі); арг. *hirondelle de nuit [hirondelle à roulettes, du trottoir]* – постовий, черговий поліцейський на велосипеді; *hirondelle de théâtre* – молода актриса, яка грає на гастролях; жарг. *aigle blanc* – ватажок злочинської зграї; приміщення: *nid de hiboux* – старий покинутий будинок; страви: *fromage à la pie* – сир з духмяними травами; *alouette sans tête* – фарширований рулет; *soupe à perroquet* – скибка хліба змочена у вині; одяг: *habit à queue de pie* – довгий одяг, фрак; кольори: *gris tourterelle* – сіро-блакитний, сизий колір; *noir comme geai* – чорний як смола.

Ідіоми *mon (petit) pigeon* – мій милий; *ma petite caille* – миленький, мила, дорога вживаються при зверненні до дорогих людей, наприклад: *Et quant à votre fameuse Mme Alfieri, mon... petit pigeon, peut-être qu'elle vaut mieux que toute la maison ensemble* [7].

Окрім фразеологізмів, орнітоніми наявні і в крилатих висловах, афоризмах, приказках, прислів'ях, наприклад: *deux moineaux sur un épi ne sont pas longtemps amis* – два коти в одному мішку не помиряться (про людей, які не можуть жити разом); *moineau à la main vaut mieux que grue qui vole [mieux vaut moineau en cage que poule d'eau qui nage; un oiseau dans la main vaut mieux que deux dans la haie]* – краще синиця в руках,

ніж журавель у небі (радіти з того, що людина має на даний момент, вміти насолоджуватися цим); *Maître Gonin est mort, le monde n'est plus grue* – нема дурних (уживається для вираження відмови, незгоди кого-небудь щось робити; хто-небудь не такий наївний, некітливий, як можна було б сподіватися); *une hironnelle ne fait pas le printemps* – одна ластівка весни не робить (окремі ознаки, прикмети і явища не свідчать про його виникнення або існування насправді); *si le ciel tombait, il y aurait bien des alouettes prises* – ех, якби та якби та в роті вирости гриби; *corbeau contre corbeau ne se crèvent jamais les yeux* – ворон ворону око не виклює (кажуть про людей, що об'єднані спільним походженням та інтересами і тому покривають одне одного, а отже, ніколи не завдають шкоди один одному); *nourris un corbeau, il te crèvera l'oeil* – скільки вовка не годуй, він все одно в ліс дивиться; *à merle soûl cerises sont amères* – ситому і мед не солодкий; *faute de grives on mange des merles* – на безриб'ї і рак риба; *il ne faut pas laisser de semer par crainte des geons* – вовків боятися – в ліс не ходити; *les étourneaux sont maigres parce qu'ils vont en troupe* – свої справи треба робити без зайвого шуму; *attendre que les alouettes tombent toutes rôties* – розраховувати на все готове.

У зв'язку з викладеним вище, очевидно, що частотність вживання орнітонімів у фразеологізмах вказує на популярність певних назв птахів у мовленні і свідчить про їх важливість у лексичній системі французької мови.

Таким чином, зібраний і проаналізований фактичний матеріал засвідчив, що серед назв диких птахів найчастотнішими у складі фразеологізмів французької мови є такі орнітоніми, як: *aigle, alouette, caille, corbeau, corneille, coucou, cygne, geai, grue, hibou, hironnelle, merle, moineau, paon, pie, pigeon, perroquet* тощо.

Поодинокі вживання у складі фразеологізмів спостерігається у таких орнітонімів: *autruche, bouvreuil, canari, chouette, étourneau, pinson, rossignol, tourterelle* тощо.

Крім того, зафіксовано низку назв диких птахів з якими не знайдено фразеологізмів, наприклад: *autour, choucas, colibri, cormoran, courlis, effraie, freux, goéland, héron, mésange, milan, rouge-gorge, rouge-queue, tétras* тощо.

Висновки. У підсумку зазначимо, що фразеологізми з компонентом-орнітонімом є безцінною і невичерпною скарбницею народної мудрості та досвіду, результатом багатотисячолітніх спостережень та узагальнень різних поколінь людей. З'ясовано, що орнітоніми репрезентують місце людини у світобудові. Це підтверджує еволюційний шлях культури від етапу зооцентризму до антропоцентризму, адже відповідно до нього орнітонім виступає образним фундаментом для утворення фразеологізмів із характерною культурною семантикою.

Встановлено, що семантика орнітонімів визначає зміст метафоричних зворотів, які репрезентують зовнішній вигляд, фізичний стан, інтелект, риси характеру, емоції, соціальний або професійний статус людини. Також прослідковано, що орнітоніми як компоненти французьких фразеологізмів часто входять до складу прислів'їв, приказок.

Дослідження показало кількісну нерівномірність представленості диких птахів у французьких фразеологізмах із компонентом-орнітонімом, що демонструє різну значущість того чи іншого виду птахів для національної свідомості, що, певне, можна пояснити різним ступенем «близькості» птахів і людини.

Перспективою наступних наукових досліджень є простеження тенденцій використання фразеологізмів із компонентом-орнітонімом у художніх творах французької мови.

Література:

1. Басиров Ш. П. Метафоричні моделі орнітонімів у різноструктурних мовах. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. Філологічні науки (мовознавство)*. 2014. Вип. 1. С. 18–22.
2. Івасишина Т. А., Дем'яненко Н. Б. Фразеологічні одиниці з лексемами-назвами птахів у польській, французькій та українській мовах у синхронічному аспекті. *Вісник науки та освіти. Серія Філологія*. 2023. Том 12 (18). С. 102–115.
3. Дробаха Л. В. Національно-культурна специфіка назв птахів в українській та німецькій мовах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.17. Київ, 2009. 20 с.
4. Коваленко Н. Д. Орнітонім «індик» як компонент фразем діалектного мовлення. *Філологічний часопис*. 2019. Вип. 1. С. 52–58.
5. Венгренивська М. А., Венгреновська Г. Ф., Оратовський Т. Б. Українсько-французький і французько-український фразеологічний словник: близько 12 000 фразеологічних одиниць. Київ: Генеза, 2000. 276 с.
6. Ashraf M., Miannay D. Dictionnaire des expressions idiomatiques françaises. Paris: Librairie Générale Française, 1995. 414 p.
7. Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales. URL: <https://www.cnrtl.fr/definition/>
8. Dictionnaire d'expressions idiomatiques. URL: https://www.cnrtl.fr/dictionnaires/expressions_idiomatiques/index.php
9. Kogout V. Dictionnaire des expressions idiomatiques françaises. Антологія, 2021. 208 с.
10. Lafleur B. Dictionnaire des locutions idiomatiques françaises. Paris: Duculot, 1991. 669 p.
11. Lingvo. URL: <https://www.lingvolive.com>
12. Rey A., Chantreau S. Dictionnaire d'expressions et locutions. Paris: Le Robert, 2003. 1086 p.
13. Удовиченко Г. М. Фразеологічний словник української мови. Київ: Вища школа, 1984. Т. 1: А–М. 304 с. Т. 2: Н–Я. 384 с.
14. Дудик П. С. Стилїстика української мови: навч. посіб. Київ: Академія, 2005. 368 с.

Nikolaiesku E. Phraseological units with the ornithonym component in the modern French language (on the example of the names of wild birds)

Summary. The article is devoted to the study of the semantics of phraseological units with the ornithonym component in the modern French language. The material of the research was phraseological units with the names of wild birds, selected by the method of continuous sampling from lexicographic sources.

It was found that ornithonyms in the French language belong to productive lexemes, are characterized by semantic diversity, according to this, phraseological units with the ornithonym component are quite common. They are an invaluable and inexhaustible treasury of folk wisdom and experience, the result of centuries-old observations and generalizations of different generations of people.

It was established that it is in the composition of phraseological units that ornithonyms fully reveal their semantics and represent the cultural specificity of the worldview of the French people.

It was found that the figurative transference of birds to the human body in order to indicate its various features is characteristic of the French phraseological system. For the most part, these transfers are used to indicate the psycho-emotional and physiological states of a person, his characteristics. As

a rule, the metaphorical process is based on associations arising from human experience.

It has been established that the properties of ornithonyms aptly describe the multifaceted traits of a person's character, both positive: sincerity, talent, hardworking, and negative: arrogance, reclusive lifestyle, arrogance, frivolity, frivolity, pretense, cowardice, inactivity, thievery, talkativeness, grumpiness, arrogance.

It was found that the meaning of some phraseological units is easy to identify due to the vivid species characteristic of the bird itself. Phraseological units with the ornithonym component also convey actions; denote different kinds of occupations, work activities, premises, dishes, clothes, colors; are used when addressing dear people. In addition,

ornithonyms are also found in catchphrases, aphorisms, sayings, and proverbs.

It was revealed that one of the important features of the phraseological system using parallelism in the bird world is that its units mostly characterize negative human traits, processes, phenomena and facts.

The study also revealed the quantitative unevenness of the representation of wild birds in French phraseological units with the ornithonym component, which demonstrates the different significance of one or another species of birds for the national consciousness.

Key words: ornithonym, phraseological units, idiom, phraseological units with the ornithonym component, semantics, connotative meaning, French language.